

RVD *v prvním jaderném úderu v nových podmínkách*

Vojenští teoretikové se v současné době shodují v názoru, že použití všech nahromaděných zásob jaderných zbraní stačí zničit veškerý život na naší planetě. Současně s tím dokazují, že použití by i jen části strategického jaderného potenciálu světovými velmocemi ohrozí existenci nejen protivníka, ale i útočníka samého. V totální jaderné válce existuje reálné nebezpečí zničení lidské civilizace.

Na základě tohoto nebezpečí začínají se přehodnocovat názory na charakter příští možné války a způsoby jejího rozpoutání a teoreticky se rozpracovávají účinné metody a formy ozbrojeného zápasu v takové variantě, kdy by **obě strany nepoužily všech druhů soudobých prostředků ničení, zejména prostředků strategického určení.**

V článku se pokusím o nástin možného způsobu plánování a organizace činnosti vlastních prostředků RVD, za předpokladu, že protivník zahájí válku konvenčními prostředky a teprve v průběhu operace bude přecházet postupně na jaderné zbraně taktického a operačně taktického významu, aniž by současně použil své strategické jaderné síly.

Dosavadní zásady uplatňované při plánování prvního jaderného úderu na štábu frontu

Již v úvodu této části považuji za účelné předeslat, že dnes používaná metodika plánování prvního jaderného úderu frontu (dále jen 1 JÚF) odpovídá současné organizaci štábů, jejich možnostem a vybavení, vztahům mezi složkami i hlavními funkcionáři, organizací spojení apod. zejména však zásadě, že 1 JÚF bude skutečně zasazen v všech prostředcích ničení, včetně strategických a to již při zahájení agrese.

Plán 1 JÚF je na tomto stupni velení součástí Plánu operace. K plánování účasti frontových prostředků v prvním jaderném úderu vytváří se zpravidla, na štábu podle rozhodnutí velitele frontu skupina pracovníků, do které vchá-

zejí zástupci hlavních složek, účastníci se přípravy a uskutečnění úderu, zejména RVD a letecké armády, ale kromě nich také příslušníci operační správy, zpravodajské správy frontu apod. Ze štábu RVD se na práci skupiny podílí zprvu jeden z hlavních funkcionářů (náčelník nebo náčelník štábu), po schválení koncepce nebo zámyslu 1 JÚF velitelem frontu jeden z důstojníků štábu RVD, důkladně obeznámený s problematikou použití palebných prostředků RVD a jaderných zbraní vůbec. Nejlepší zkušenosti byly získány v případech, kdy skupinu řídil vševojskový funkcionář, nejlépe náčelník štábu nebo náčelník operační správy frontu.

Cílem práce skupiny je sestavit v úzké součinnosti s většinou složek štábu frontu **plán účasti frontových prostředků v prvním jaderném úderu**, zpravidla nazývaný **Plán 1ÚF frontu**. Činnost skupiny se při tom řídí těmito hlavními a dnes stále uznávanými zásadami:

- uskutečnění 1JÚF se předpokládá — jak jsem již uvedl — **při zahájení agrese** a poněvadž se v něm kalkuluje i s činností strategických prostředků jaderného napadení, je zřejmé, že jde o zahájení všeobecné jaderné války; nepočítá se s využitím plánu jako celku k organizaci a řízení palebných prostředků v 1JÚF v průběhu operace a to tím spíše, že během ní v důsledku hromadného nasazení zpravodajských prostředků dojde k podstatným změnám ve stavu a údajích o objektech protivníka a navíc i ke změnám u vlastních prostředků; nevylučuje se proto i změna v celkovém zámyslu 1JÚF;

- odpálení raket s jadernými náložemi je možné uskutečnit **jedině na signál nadřízeného velení** s tím, že termojaderná válka je neodvratná (strategické rakety protivníka byly odpáleny) a na dokončení vlastních protiotpatření zbývá 20—30 minut;

- při volbě objektů ničení protivníka a při stanovení pořadí jejich důležitosti je **základním kritériem zámysl velitele frontu**, při respektování priority prostředků jaderného napadení protivníka a prostředků zabezpečovacích jejich dopravou na cíl;

- proces rozdělování objektů ničení mezi vykonavatele probíhá většinou **bez pevně stanoveného algoritmu**, zpravidla při osobním dohovoru jednotlivých příslušníků již zmíněné skupiny; přihlíží se zejména k časovému a prostorovému možnostem vlastních prostředků ničení a v dalším se berou v úvahu možnosti vlastních zpravodajských prostředků, efektivnost plánovaných úderů a charakteristika objektů (ženišní vybudování, PVO apod.); příslušník štábu RVD vede při tom pomocnou tabulku palby RVD v JÚF, jejíž osvědčenou formu ukazuje **tab. 1**;

- k účasti v 1 JÚF se vyčleňuje **maximum vlastních prostředků** jaderného napadení a v pohotovostních jednotkách se ponechává jen tolik prostředků, aby bylo možné palebně překlenout dobu do opětovného nabití a přípravy odpalovacích zařízení (od 40 minut do 2,50 hodin u RV), zhruba 1—2 hotovostní baterie OTR u každé armády a frontové brigády;

- údery frontových prostředků se plánují ve smyslu nařízení nadřízeného velení od zadní hranice hloubky ničení prostředků frontu;

- prostředky PVO protivníka se ničí s ohledem na zámysl použití a úkoly letectva frontu a to nejen na jeho úkoly palebné, ale i průzkumné;

- předpokládá se, že údaje o přípravách protivníka k jadernému útoku získá zpravodajská správa frontu jen zčásti vlastními zpravodajskými prostředky a **většinou od nadřízeného velení**;

Tabulka palby pro 1JÚF

Druh cílů	Pojmenování cíle	Poloha (rozměry)	Raketová brigáda				Další raketové brigády					Palebný úkol	Před- běžné ohodno- cení úderu			Doba usku- tečnění	Provede jiný pro- středek ničení	Poznámka	
			1. odd.	2.	3.	tech.	odd.	odd.	odd.	odd.	tech.		S ₀	M	P				
			kt	kt	kt	sp	sp												
			kt	kt	sp														
ZHN	odd. PE	10 km sz XY	kt	kt								znič.			90	po př. pz			
	další cíle																		
PVO	bat. HAWK	souř. XY					kt												
	atd.																		

— kalkulují se s tím, že vlastní prostředky jaderného napadení, vyčleněné do 1JÚF jsou vyvedeny z posádek do prostorů bojového rozmístění, dosáhly připravenosti k vedení bojové činnosti a plnění úkolů v 1JÚF (u RVD např. ukončily technickou přípravu raket včetně hlavic) nebo je reálný předpoklad, že vyvedení a příprava proběhne do zahájení války;

— plán se doplňuje grafikonem, který názorně ukazuje postup zvyšování pohotovosti vlastních prostředků ničení v soulase s činností protivníka, zejména s činností jeho strategických prostředků jaderného napadení (start a průběh letu strategického bombardovacího letectva, příprava a odpálení strategických raket); současně je z něho patrné, že vlastní rakety jsou odpáleny včas, před úderem protivníka.

Z uvedených zásad považují za rozhodující tyto:

— plán řeší pouze jedinou variantu 1JÚF a to **při zahájení agrese současně jako zahájení všeobecné termojaderné války**; nerozvádí činnost vlastních prostředků ani prostředků protivníka při zahájení a vedení války konvenčními prostředky a nedává možnost plného využití při uskutečnění 1JÚF v průběhu operace nebo při přechodu na omezené jaderné prostředky;

— v plánu uváděné příznaky protivníka použít jaderné zbraně již při zahájení války (informace o přípravách strategických sil jaderného napadení), mohou získat zejména zpravodajské prostředky vyššího velení, které po jejich vyhodnocení usměrňuje zvyšování pohotovosti vlastních prostředků i ve frontu;

— jediný orgán, rozhodující o přípravách a časovém provedení 1JÚF je vyšší orgán velení;

— frontový stupeň velení řeší zejména optimální rozdělení úderů mezi vykonavatele v rámci frontu v **určeném prostoru**.

Plánování činnosti RVD, příp. dalších prostředků jaderného napadení, při zahájení agrese konvenčními prostředky

Hlavní činnost a opatření u prostředků jaderného napadení RVD a příp. i u dalších prostředků frontu, která by odpovídala přípravám protivníka, bude podle mého názoru i v nových podmínkách účelně zachytit do plánu (grafikonu). Tento plán (grafikon) musí však odrážet změněnou situaci při možném zahájení a vedení agrese, tzn. **musí být využitelný jak k přípravě a uskutečnění jaderných úderů již při zahájení, tak i k zahájení a vedení války konvenčními prostředky s postupným přechodem na jaderné zbraně**. Kromě toho musí vyjadřovat myšlenku, že použití strategických jaderných sil je mezní případ stupňování intenzity konfliktu.

Nový obsah plánu měl by ovlivnit i jeho název. Z několika možností zdá se nejvýstižnější **Plán účasti frontových prostředků jaderného napadení v prvních jaderných úderech** — varianta.

Plán bude pochopitelně zpracovávat štáb frontu za účasti týchž funkcionářů a v podstatě za obdobných podmínek organizačních, součinnostních a časových.

Na rozdíl od dosud zpracovaného plánu by měl obsahovat typické činnosti a opatření protivníka a vlastních prostředků jaderného napadení ve třech fázích konfliktu. V **první** z nich uspořádat přípravy protivníka k napadení a protipatření vlastních vojsk, v **druhé** oboustrannou činnost při vedení boje (operace) bez jaderných zbraní a konečně **ve třetí** přechod a vedení boje (operace) s použitím taktických a později i **operačně taktických prostředků jaderného napadení**.

Činnost vlastních prostředků jaderného napadení a protivníka do zahájení agrese

Příprava protivníka k zahájení agrese v sobě zahrnuje dlouhodobá opatření, později postupné zvyšování pohotovosti a konečně akce, bezprostředně související se zahájením války.

Dlouhodobá opatření je možné sledovat v oblasti vojenskopolitické, ekonomické a vojenské. Jejich náplň rozvádějí naše předpisy a nebudu je zde proto hlouběji rozebírat. Jde o systematickou přípravu veškerých odvětví života zúčastněných států na nastávající střetnutí a vojenského potenciálu k nejvyššímu koordinovanému použití.

Vlastní vojska, zejména prostředky RVD jaderného napadení, reagují na tyto přípravy postupným vyváděním raketových útvarů z posádek, jejich přesunem do blízkosti prostorů možného zasazení, zdokonalováním prostorů bojového rozmístění a os přemístění, sladováním obsluh a štábů na různých cvičeních apod.

Tato opatření mohou předcházet zahájení agrese protivníkem o týdny i měsíce.

Po ukončení dlouhodobých opatření nebo v průběhu jejich dokončování, v případech, že mezinárodní napětí neklesá, vyhláší protivník první stupně ze systému poplachů. Půjde pravděpodobně o prostý poplach nebo válečné nebezpečí. Také jejich obsah lze nalézt v našich předpisech. Typickým příznakem je vyvážení jaderné munice k útvarům jaderného napadení v představeném pásmu, uvedení hotovostního systému do trvalé bojové pohotovosti (např. u každé baterie ŘS PERSHING je připraveno 6 odpalovacích zařízení z 9 k odpálení do 5ti minut) a zesílená činnost zpravodajských orgánů včetně narušování státní hranice států Varšavské smlouvy jednotlivými průzkumnými prostředky.

Raketové vojsko frontu by mělo v této době již zaujmout záložní prostory bojového rozmístění a po převzetí bojových hlavic dosáhnout asi jednou třetinou svých sil stupně pohotovosti č. 2 (dále jen SP 2), zbytkem sil SP3. Podle mého názoru by bylo vhodné, pokud budou u frontu hodnověrné zpravodajské podklady, převést několik palebných jednotek až do SP 1 a to zejména na ty cíle, které mohou ovlivnit úder protivníka (štáby oddílů ŘS, palebné jednotky, sklady speciální munice, VS svazů apod.). Při zvyšování pohotovosti vlastních palebných jednotek považují za správné **ponechávat je v základních postaveních**. Omezení manévru pohybem a snadnější maskování podstatně zvýší odolnost bojové sestavy raketového vojska a ztíží nebo znemožní její zjištění průzkumem protivníka.

Také jednotky taktických raket by bylo z tohoto hlediska nevýhodné přesunovat do palebných postavení. Aby nedošlo při přípravě úderu k časovým ztrátám, musí být v základních postaveních skutečně opatření k úderům, bez manévru do palebných postavení (úprava palebného stanoviště, topografická příprava apod.).

Letectvo by mělo odpovědět na činnost protivníka zahájením roptylování svých sestav.

Z uvedených opatření je zřejmé, že vlastní vojska se připravují na nejnepríznivější vývoj situace — na použití jaderných zbraní při zahájení agrese.

Dobu trvání tohoto období lze odhadnout na několik dnů i týdnů.

Další zvýšení pohotovosti protivníka k agresi představuje vyhlášení zostřeného poplachu, příp. bojové pohotovosti ORANŽOVÝ. Z opatření uváděných

v předpisech je třeba zdůraznit dosažení úplné pohotovosti vojsk prvního sledu a útvarů taktického letectva a mobilizace svazků druhého sledu, z příznaků této pohotovosti pak zesílený vzdušný průzkum podél státní hranice, stupňování provokační činnosti, protiatomový manévr prostředků jaderného napadení a aktivace povětrnostního průzkumu (sondování atmosféry).

Vlastní raketové vojsko by mělo většinou svých sil v této době dosáhnout SP 2 (příp. SP 2a na základních postaveních, asi jednou třetinou až polovinou být v SP 1 na nejdůležitější cíle, zejména na prostředky jaderného napadení a místa velení. Popisované období, stejně jako následující, bude zcela jistě klást velké nároky na organizátorskou a řídicí činnost štábů RVD, které vzhledem k daným technickým možnostem bojové techniky musí dovedně plánovat a řídit střídání palebných jednotek a manévr pohotovostními stupni.

Také letectvo by mělo nyní přejít na zvýšení stupně pohotovosti.

Do zahájení agrese je možno počítat od jedné hodiny do několika dnů.

Příprava k plné realizaci operačně strategických plánů protivníka na válčišti signalizuje všeobecný poplach, příp. vyhlášení bojové pohotovosti RUDÝ. K zahájení bojové činnosti může dojít během několika hodin, ale i minut. Přesnější určení doby trvání může získat po zhodnocení informací o přípravách ke startu strategického bombardovacího letectva na letištích a letištních základnách. Znalost situace tohoto letectva je důležitá proto, že jde o prostředek pokládaný protivníkem v podmínkách vedení války bez jaderných zbraní za hlavní prostředek ničení, schopný svým úderem na pozemní vojska podstatně oslabit jejich bojové možnosti a změnit případný nepříznivý poměr sil. S jeho použitím je nutné počítat již v počátečním období války.

Vlastní prostředky jaderného napadení v tuto dobu udržují nejvyšší stupeň pohotovosti, jakého jsou během kritického intervalu těchto několika hodin právě vzhledem ke zmíněným technickým možnostem schopny. To se týká jak operačně taktických, tak i taktických raket.

Letectvo by mělo zvýšit svými prostředky jaderného napadení stupeň pohotovosti i odpovídající uskutečnění úderu.

Ukončení příprav ke vzletu strategického bombardovacího letectva z letišť a letištních základen v Evropě a taktického letectva, vyčleněného do prvních sledů, a jejich uvedení do nejvyšší bojové pohotovosti, je signálem bezprostředního nebezpečí agrese. Přelet taktického letectva ke státní hranici států Varšavské smlouvy může trvat 10–30 minut. Přípravy pozemních vojsk protivníka jsou ukončeny, je vyhlášen čas zahájení agrese.

Přesto, že příznaky mohou ukazovat na zahájení války konvenčními prostředky, musí být vlastní prostředky jaderného napadení připraveny k uskutečnění úderů, tj. v nejvyšších pohotovostech maximálním počtem prostředků na signál nadřízeného velení pohotovosti k odpálení a nedopustit, aby nás protivník v úderech předešel. Nelze totiž vyložit zahájení agrese taktickými jadernými prostředky, jejichž hotovostní systém je nepřetržitě v pohotovosti, uskutečnit úder do 5 minut.

Letectvo udržuje zvýšený stupeň pohotovosti, odpovídající včasnému uskutečnění úderu.

Přeletem státní hranice taktickým letectvem a jejím narušením pozemními vojsky je zahájena agrese. Ani protivník, ani vlastní vojska nepřikročily k používání jaderných úderů a své zámysly se pokoušejí řešit obě strany nasazením konvenčních prostředků.

Vylíčený průběh, zejména vymezení určitých období a jejich posloupnost,

LIST: 1.

POKRADOVRNI L I S T : 2

[illegible]

je třeba brát nikoliv jako šablonu, ale jako možnou metodickou pomůcku či variantu nebo velmi hrubé přiblížení možnému vývoji situace. Při tom je nutné předpokládat prolínání jednotlivých příznaků a činností a zkracování uvažovaných dob trvání.

Vedení války konvenčními prostředky a příprava k použití jaderných zbraní

Použití konvenčních prostředků ničení při zahájení agrese protivníkem není podle mého názoru jednoznačným odmítnutím jaderných zbraní jako možného prostředku k řešení stanovených zámyslů vůbec, avšak ukazuje, že protivník dočasně upouští od jejich nasazení a pokouší se dosáhnout své cíle prozatím jinými prostředky.

Vlastní prostředky jaderného napadení reagují na takto vzniklou situaci tím, že nepovolují ve sledování příznaků možného použití jaderných zbraní protivníkem a postupně snižují vysoký stupeň pohotovosti bojové techniky a obsluh na odpovídající úrovni.

Štáby využívají zvýšené možnosti průzkumu k získávání kvalitnějších podkladů o objektech úderů, upřesňují úkoly palebným jednotkám a koordinují směnu hotovostních jednotek a útvarů.

Příznaky, ukazující na možnost použití jaderných zbraní protivníkem, uvádějí služební pomůcky a předpisy. Upozorňují však na skutečnost, která z nich jasně vyplývá. Každý den, ve kterém vlastní vojska úspěšně splní své úkoly v boji (operaci), bude zvyšovat pravděpodobnost přechodu na jaderné zbraně protivníkem. Po určitém snížení stupňů pohotovosti u RV musí proto docházet opět k jejímu postupnému zvyšování. Rozhodující úlohu při tom sehrají zpravodajské orgány získáváním a vyhodnocováním příznaků o přípravě a stupňování úhrozy jaderné války.

V průběhu boje (operace), vedeného zatím bez jaderných zbraní, kromě přípravy na jejich možné použití je nutné organizovat a vést boj s prostředky jaderného napadení konvenčními prostředky, zejména letectvem a hlavním dělostřelectvem a snižovat tak jejich palebnou sílu.

V závěru tohoto období protivník již zřejmě dochází k poznání, že své zámysly a cíle dosud použitými prostředky ničení nesplní a přistupuje proto k další eskalaci a vydírání hrozbou použití prostředků hromadného ničení. Neúspěšné pokusy v tomto směru jej pak mohou přivést na další stupeň agrese — k použití jaderných zbraní taktického, příp. i operačně taktického významu.

Přechod na použití jaderných zbraní

Postupný přechod na použití jaderných zbraní může protivník zahájit nejdříve taktickými prostředky, tj. prostředky s dosahem do 100 km za přední okraj. Poněvadž však neexistuje přesné a vzájemně dohodnuté vymezení těchto zbraní, lze očekávat, že toto období bude krátké a brzy přeroste v další, kdy obě strany použijí i zbraně operačně taktické (u protivníka jde o typy PERSHING, SERGEANT, příp. prostředky taktického letectva). Podle informací z posledních cvičení protivníka nelze vyloučit, že přechod na jaderné zbraně se uskuteční současně taktickými i operačně taktickými prostředky.

Značnou výhodu bezesporu získá ten, kdo uskuteční úder s překvapením. Proto význam průzkumu v těchto okamžicích je mimořádný. Zejména na něm budou záviset včasné a úspěšné odvetné opatření vlastních vojsk.

Možný průběh činnosti jednotlivých vlastních prostředků jaderného napadení odpovídá zásadám, použitým při plánování 1JÚF v tomto období. Půjde o plnění velmi náročných úkolů při velení RVD a při obsluze jeho bojové techniky ve vysokých stupních pohotovosti.

Raketové vojsko frontu, příp. letectvo, bude přecházet na použití jaderných zbraní, ať již taktických nebo operačně taktických, podle nařízení a signálů nadřízeného velení. Pohotovost a schopnost jejich prostředků důsledně splnit tato nařízení však musí být podloženy dokonalou organizací, zabezpečeny předcházející přípravou a nenarušeny činnostmi protivníka nebo dlouhodobým udržováním vysokých stupňů pohotovosti.

Za hlavní zásady použití raketového vojska frontu v nových podmínkách, při zahájení agrese protivníkem konvenčními prostředky, při postupném přechodu k vedení boje (operace) jadernými zbraněmi s pravděpodobným vyloučením úderů strategických jaderných sil, považují zejména:

- v době zahájení agrese a při každém dalším přechodu na vyšší stupeň intenzity střetnutí (v tom i důležitá období operace, např. zasazování druhořadových svazů) mít vlastní prostředky jaderného napadení v nejvyšších možných stupních pohotovosti k úderům;

- udržovat těsnou součinnost se vševojskovými zpravodajskými orgány s cílem včas reagovat na informace o protivníkovi, zejména na příznaky jeho úmyslu přejít k použití jaderných zbraní; informace využívat nejen ke zvyšování pohotovosti, ale i při plánování manévru, přemísťování a technického zabezpečení;

- nepřetržitě, i v průběhu vedení boje (operace) konvenčními prostředky, **upřesňovat** rozdělení úderů na **objekty** a to nejen v podsystemu velení RVD, ale u letectva;

- do zahájení agrese a v průběhu vedení boje (operace) konvenčními prostředky uskutečňovat **manévr** v prostorech bojového rozmístění a přesuny vůbec jen v nejnútnejším případě, využívat podmínky ztěžující průzkum protivníka; manévr pohotovostmi uskutečňovat v základních postaveních; konkrétní činnost přísně sladit s opatřeními Plánu operačního maskování;

- nepřipustit narušení nepřetržitosti a pevného spojení štábů RVD s raketovými útvary a svazky a zabezpečit co nejrychlejší pronikání povelů a signálů;

- pružně reagovat na činnost protivníka manévrem stupňů pohotovosti palebných jednotek nevyjímaje SP 1, jehož udržování považují za důkaz zvládnuté organizace bojové činnosti a velení RVD.

Pokusil jsem se v článku sladit plánování činnosti vlastních prostředků jaderného napadení, zejména RVD, s novými názory na vedení boje (operace) omezenými prostředky ničení. Zabýval jsem se hlavně třemi důležitými fázemi v plánování — přípravou a zahájením agrese, vedením boje (operace) konvenčními prostředky a přípravou k použití jaderných zbraní a konečně postupným přechodem k jaderným prostředkům taktického a operačně taktického významu. Neuvažoval jsem zasazení strategických sil jaderného napadení.

Nepochybuji o tom, že budou další názory na tyto problémy, neboť jde o otázku velmi složité, umožňující mnoho variant řešení.